

Meno kūrinių kapinės – paslauga menininkams

Juozas Laivys

Vilniaus dailės akademija

Maironio g. 6, LT-01124 Vilnius

jlaivys@yahoo.com

Užuot piešus bendrą vaizdą, kuris vis tiek negali būti išsamus, šis straipsnis rašomas pranešimo, skaityto konferencijoje „Menas valstybėje – valstybė mene“, pagrindu. Čia laikomasi nuostatos, kad tekstas – tai kalbos fotografija, todėl visas žodžių rinkinys gali būti komponuojamas fotokoliažo principu, prisilaikant įsitikinimo, jog žodžiai kuria prasmes, kurias kiekvienas supranta savaip.

Atsižvelgiant į tai, kad anksčiau minėtoje konferencijoje pirmą kartą viešai pristatyta unikali Meno kūrinių kapinių koncepcija, šis tekstas, siekiant mokslškumo, parašytas pritaikius konkretų atvejo tyrimo metodą. Atvejo tyrimas, priklausomai nuo išsikeltos problematikos, leidžia pasirinkti tokias rašymo formas, kurios konkrečiam sprendiniui yra parankiausios ir tiksliausiai apibrėžia atitinkamas jo „iššūkių“-problemos išeities koordinatas. Improvizuota teisine kalba parašytos atskiros straipsnio dalys liudija apie meninio / tiriamojo lauko eksperimentinius plėtinius skirtinguose kalbiniuose registruose. Per naratyvinę prieigą čia polemizuojama ne tik su populiariu kalbančio / rašančio menininko vaidmeniu, bet ir su kūrybą remiančių-užsakančių fondų nuostatų retorika.

Teisinė lingvistika su savo vidine logika ir galios strategija, naudojama kaip būdas kalbėti apie tam tikrą kūrybinę tendenciją, išplaukia iš pagrindinės straipsnio problematikos. Tenka pažymėti, jog klasikiniu meno požiūriu taisyklės kuriamos tam, kad jas būtų galima perkurti. Kadangi tai pirmasis oficialus didesnės apimties tekstas apie trejus metus praktiškai veikiančias Meno kūrinių kapines, čia dominuoja daugiau aprašomojo, bet ne aiškinamojo-vertinamojo pobūdžio žinios. Kaip galima spręsti iš žinių konsistencijos, jos daugiau meninio turinio, tačiau meninio tyrimo paradigmoje gali būti perskaitomos kaip praktika ir kaip teorija, esamu pavidalu neatstovaujanti nei vienam, nei kitam. Iš principo tai – tyrimas menui, apie meną, per meną ir kartu su juo.

Temos aktualumas. Kalbantis su šiuolaikinio meno atstovais, kurie supranta kalbėjimo apie meną poveikį, tačiau kuria vaizduojamąjį meną iš „nebylių“ materialių medžiagų, neretai iškyla klausimas apie poporodinę kūrinių egzistenciją. Pagrindinė šio straipsnio tema – meno kūrinių perteklius¹. Įvairiuose to paties meno lauko sektoriuose tai suprantama

1 Visos pabrauktos ir raidėmis pažymėtos frazės eilės tvarka komentuojamos III dalyje Nuorodų miškas.

skirtingai. Pavyzdžiui, meną reprezentuojančioms institucijoms, galerijoms, kuratoriams ar meno kritikams perteklius – kaip privalumas, didesnė pasirinkimo laisvė, sveika konkurencija ir panašiai. Meno kūrėjams darbų gausa – elementari problema, nes ilgesnį laiką aktyviai kuriančių menininkų dirbtuvės virsta sandėliais, o tai galimai turi įtakos ir tolesniam menininkų produktyvumui. Kūrinių užsistovėjimas paprastai neturi tiesioginio ryšio su konkrečių kūrinių kokybe, todėl daugeliu atvejų (pagal principą – išmesti gaila, o laikyti nebesinori) atsiranda poreikis prasmingai atsiveikinti su kūriniais. Meno kūrinių kapinių idėja funkcionuoja kaip išėities galimybė, kuri leidžia, nekvestionuojant meno pertekliaus priežasčių, pagal individualias situacijas amortizuoti jo pasekmes.

Objektas – Meno kūrinių kapinės, kaip nauja paslauga meno kūrėjams^b.

Tikslas – tirti / tyrinėti / tyrinti^c, aiškintis, reflektuoti ir artikuluoti tai postuluoti atitinkamą perteklinio meno kūrinių panaudojimo tendenciją, generuojančią naujas žinias apie kūrybą.

Straipsnio struktūra. Be įvado, išvadų ir literatūros sąrašo, ši tekstą sudaro dar trys dalys, bendresne prasme suprantamos kaip dėstyimas. Kadangi tai pirmas tekstas, pristatantis Meno kūrinių kapines, jame siekiama išsamiai ir suprantamai supažindinti skaitytojus su pagrindinėmis šio mažai kam žinomo reiškinių gairėmis.

Pirmoje dėstyimo dalyje glaustai pateikiama kapinių koncepcija ir kontekstas, iliustruojantis bendrąsias judėjimo tendencijas. Antroje dalyje, kurią sudaro kelios monotoniškos linijos, išskiriamos šios potėmės: a) teisine kalba aprašytos kapinių gairės ir taisyklės; b) finansavimą skirstančių institucijų nuostatas siekianti atitikti veiklos strateginė programa; c) negausi kapinėse įgyvendintų palaidojimų dokumentacija, kuri funkcionuoja vaizdinio teksto pavidalu kaip to paties straipsnio dalis, o ne iliustracinis teksto priedas. Trečioje dalyje siekiama į anksčiau spausdintą turinį žiūrėti iš platesnės perspektyvos, todėl pateikiami viršuje atitinkama raide pažymėtų tezių komentarai. Juos galima traktuoti kaip tam tikrą užnugarį, būtiną mokslinio diskurso tvarkoje.

Tyrimo metodas. *Atvejo tyrimas*^d (AT) – tai konkretaus reiškinių platesnėje aplinkoje tyrimas, kuriame vienas atvejis aprašomas bei pristatomas išsamiau. Stebėjimo refleksija atsispindi komentaruose ir išreiškia atvejo sąsajas su moksline visuma bei neišvengiamą atskirybę nuo jos. Šiuo atveju metodas naudojamas kaip žvalgomoji ar tiksliau – bandomoji (*exploratory*) priemonė. Tokio pobūdžio tyrimas, kaip metodas, patogus tuo, kad juo paranku naudotis komunikuojant menininkams praktikams, taip pat ir mokslininkams, nes analizuojami realūs (galimi) konkrečios tikrovės atvejai, kurie vėliau gali būti paverčiami atitinkamais elgesio modeliais. Pats faktas, kad kalbant apie meną taikomas mokslinis metodas, jau yra naudingas mokslui.

Arendas Lijphartas išskyrė šešis AT variantus:

- 1) ateorinius, arba grynai aprašomuosius, AT;
- 2) interpretuojamuosius AT;
- 3) generuojančius hipotezes, arba žvalgomuosius, AT;
- 4) patvirtinančius teoriją AT;
- 5) paneigiančius teoriją AT;
- 6) nukrypstančio atvejo AT [41].

Dažniausiai skiriami tokie atvejo studijos tipai:

- *Vidinis* – kai tyrėjas domisi konkrečiu atveju, norėdamas geriau jį suprasti;
- *Instrumentinis* – kai atvejis tiriamas norint išigilinti į klausimą ar tobulinti teoriją;
- *Kolektyvinis* – kai keli atvejų tyrimai jungiami tam, kad geriau suprastume tiriamąjį reiškinį.

Šiuo atveju bus atliekamas *aprašomasis* (pagal A. Lijphartą) *vidinis* atvejo studijos tyrimas, kuriame, pasitelkus gautus konkretaus atvejo studijos rezultatus, siekiama išsiaiškinti ir suprasti vidines sąrangos priežastis bei dar tik išibėgėjantį procesą. Neatmetama galimybė, kad akcentuotos pradinės prasmės vėliau gerokai kis, pradėjus tai taikyti praktikoje ar bandant iš to daryti išvadas.

Literatūra. Literatūra straipsnyje suprantama ne vien tik siaurąja mokslinės literatūros prasme. Čia ji apipavidalinama ir tariamai grožiniais aspektais, galinčiais talpinti ne tik tiesiogiai atpažįstamas prasmes. Paprastai moksliniuose straipsniuose literatūra naudojama kaip būtinas šio žanro atributas ir garantuoja mokslui būtinas sąsajas su mokslu. Literatūros sąrašas, einantis mokslinių straipsnių gale, stovi kaip užnugaris, kuris patvirtina, kad šis tekstas suklijuotas iš kitų tekstų. Griežtos akademinės formos reikalavimai mokslinius tekstus rašantiems autoriams palieka nedaug erdvės saviraiškai. Skirtingos literatūros, jos autorių ir spaudinių pasirinkimas funkcionuoja kaip nenuginčijama konkreto teksto autoriaus saviraiška, per kurią identifikuojama tapatybė, pažiūros bei domėjimosi lauko aprėptis. Laikantis pozicijos, kad tekstas – tai kalbos fotografija, rekomenduojama visą šio straipsnio rašytinę medžiagą priimti labiau per meninio, o ne mokslinio koliažo prieigą, kurioje literatūros sąrašas traktuojamas labai rimtai. Šiuo atveju literatūra gali būti laikomas ir visas esamas ar dar atsirasiantis palaidojimų turinys.

I. MENO KŪRINIŲ KAPINIŲ REGLAMENTAS

1. Bendros gairės

A) TRUMPAS MENO KŪRINIŲ KAPINIŲ PRISTATYMAS

Daugiametės meninės praktikos subrandinta Meno kūrinių kapinių idėja remiasi prielaida, kad poindustrinėje visuomenėje menininkai sukuria daug meno, kuris dėl vienokių ar kitokių priežasčių nepatenka į muziejus, jo neeksponuoja komercinės galerijos ir niekaip neadaptuoja meno kolekcininkų akiratis. Sukurti ir parodose eksponuoti kūriniai grįžta pas menininkus ir yra jų sandėliuojami kaip atitinkami praeities artefaktai.

Kūrinių palaidojimas kapinėse traktuojamas kaip vienas iš būdų poparodinės būsenos komunikuoti savo egzistenciją. Poparodinė prezentacija gali vykti ne tik meno, bet ir platesniame informaciniame lauke. Kapinėse visiems kūriniams suteikiamos unikalios geografinės koordinatės, kurios sutampa su konkreto kūrinio kapaviete. Meno kūrinių, kuriuos jų autoriai laiko mirusiais, sankaupa konkrečioje erdvėje suponuoja ne tik jų reprezen-

tatyvumą, bet ir galimybę vienu metu būti ir gyviems, ir mirusiems^e, tai yra tapti nematomais, bet būti prisimenamais. Tokiu būdu kūriniai išlaisvinami, o meninei kūrybai sugražinamos atitinkamos metafizinės plotmės, kurios akumuliuoja meną iš vidaus per daugelį amžių. Manoma, kad kapinėse [i]kraunama kūryba tampa pajėgi oponuoti įsigalėjusioms materialumo ir racionalumo nuostatoms. Be to, tuo pačiu metu išlieka nekritiška augančio šiuolaikinio meno vartojimo atžvilgiu.

Oficialiai pristatant Meno kūrinių kapinių veiklą, būtina akcentuoti, kad: a) tai nėra institucinė kritika; čia nemanifestuojama, nesitapatinama su meno streiku ar protesto laboratorijomis; b) kapinės nėra paroda, galerija, muziejus ar kolekcija; c) tai veikla, kylanti ne iš trūkumo, bet iš pertekliaus. Ji suprantama kaip paslauga menininkams, per meną išreiškiantiems daugiau nei vien tik save. Kaip paslauga Meno kūrinių kapinės pasižymi tuo, kad paslaugos gavėjas čia netampa paslaugos teikėju, o žiūrovas^f pasiekiamas komunikaciniame lauke, yra įpareigotas su atitinkama pagarba per distanciją vertinti kūrybą.

Kaip galima suprasti iš trejus metus vykdomos veiklos [II. Vizualinis tekstas], originalumo bei kokybės parametrus atitinkančios Meno kūrinių kapinės – tai individualiomis kūrybinėmis savimonėmis grindžiama iniciatyva, puoselėjanti atvirumą visuomenei. Ji veikia Vakarų Lietuvos regione ir yra reprezentuojama visoje šalyje bei už jos ribų. Ši entuziastinga industrija, neskubanti peraugti į edukacinius modelius, generuoja atsparų turinį, paremtą kūrybinės laisvės principais, bendravimo bei bendradarbiavimo galimybėmis, ir yra įtraukianti bei prieinama įvairaus amžiaus bendruomenių kompetencijoms. Meno kapinės apibrėžiamos kaip produktas su darnaus vystymosi elementais ir išskirtinėmis paslaugomis viso pasaulio kūrėjams bei meno vartotojams.

B) VEIKLOS VYKDYMAS

Menininkams išreiškus sąmoningą apsisprendimą palaidoti kūrinį Meno kapinėse, su kiekvienu bendraujama individualiai ir stengiamasi suderinti visus pageidavimus. Tuo atveju, jei ateityje norinčiųjų pasilaidoti daugės, numatyta, kad kūrėjus ir jų kūrinius atrinks meno ekspertai, ku-

rių sąrašas nebūtinai bus viešinimas. Atrinkti kūriniai gabenami į Meno kūrinių kapines ir, prieš autoriams atsisveikinant su jais, išeksponuojami prie kapinių veikiančioje galerijoje „Pieva“. Po parodos kūriniai perkeliama į konkrečias lokacijas ir išrašomas tai patvirtinantis sertifikatas. Kūrinių įamžinimas bei instaliavimas gamtoje atliekamas autoriams pasirinkus vieną iš keturių stichijų (oras, vanduo, ugnis, žemė). Apibrėžtose geografinėse koordinatėse kūriniai ar jų fragmentai paliekami neribotam laikui pagal individualius autoriaus poreikius. Apie kiekvieną palaidojimą pranešama vietinėje ir meno žiniasklaidoje.

C) IR DAR KARTĄ APIE KRITERIJUS

Meno kūrinių kapinės – tai Lietuvos ir tarptautiniu mastu unikalus sumanymas, grindžiamas aukštos meninės kokybės kriterijumi, su numatytais profesionalaus meno lauko dalyviais. Dalyvių funkcijos aiškiai išreikštos ir apibrėžtos nuostatose [žr. I. 2. MKK nuostatos], kad būtų užtikrinta kultūrinės veiklos kokybė. Kūrinių kapinių idėja yra originali ir nauja, pagrįsta bei argumentuota, leidžianti kompetentingai, pagal pasirinktą įgyvendinimo formą pasiekti norimų rezultatų. Planuojamos bei jau įgyvendintos veiklos pristatomos viešai ir yra neabejotinai aktualios kalbant apie vaizduojamojo meno srities raidą bei refleksiją. Numatyta informacinės sklaidos strategija grindžiama autentiškais ir visiems prieinamais informacinės sklaidos kanalais. Tikslinė auditorija išskaidyta į atskiras grupes: menininkai, patiriantys meno kūrinių perteklių; žiūrovai, jaučiantys poreikį domėtis menu; savanoriai, galintys padėti; edukacinis jaunimas, gebantis suprasti; reflektuojantys mokslininkai, gebantys žinoti.

2. Meno kūrinių kapinių nuostatos

A) IDĖJINĖ DALIS

1. Laisvės, teisingumo ir taikos pasaulyje pagrindu, gerbdami menininkų ir jų kūrinių orumą, savo veikloje netaikydami jokių apribojimų dėl medžiagos, lyties, rasės, pilietybės ar religijos, skelbiame šias Meno kūrinių kapinių (toliau – MKK) nuostatas,

kuriomis grindžiamos pagrindinės mūsų veiklos gairės.

2. Siekdami sklandaus meno kūrinų integravimosi į Kultūrą, suprasdami jų poreikį keisti ir kurti, pripažįstame meno kūrinų teisę į asmeninį gyvenimą, tuo pačiu – ir į mirtį.

3. Tikime į kūrinų pomirtinį gyvenimą ir nenuspėjamas prisikėlimo galimybes.

4. Neprognozuojamas prisikėlimų tvarkaraštis leidžia atsisakyti linijinių vystymosi koncepcijų, o teologinių, metafizinių, pozityvistinių ir vėlesnių mąstymo formų refleksijos leidžia pagerbti visas pažiūras bei konfesijas, kaip ir jų neatitikimus.

5. Neskirstome kūrinų į gerus ar blogus, nes mirties ir prisikėlimo akivaizdoje tokio pobūdžio klasifikacija netenka prasmės.

6. Kūriniai, atkeliavę į MKK, išsilaisvinami nuo kūrybiškumo, nebetrukdo savo kūrėjams, o ankstesnių pasirodymų skaičius parodose, sukūrimo aplinkybės ar intencijos, kritikų ar žiūrovų nuomonės nebetenka svarbos.

7. Palaidojimai funkcionuoja kaip prisiminimo liudytojai.

8. Užsikrėtę, prastos būklės ir silpnos fizinės sveikatos, nuo kokio nors viruso ar nepagydomos ligos mirę kūriniai laidojami tose pačiose kapinėse su sveikais kūriniais, o pats palaidojimo faktas nesumenkina vieno ir niekaip nepagerina kitų prisiminimo kokybės.

9. Tuo atveju, kai kūriniai miršta dėl amžiaus, nelaimingo atsitikimo, yra pripažinti dingusiais ar sunykusiais, jie visi laukiami kapinėse, nes MKK yra atvira bet kokiū būdu nusibaigusiems kūriniais.

10. Per palaidojimą vykstantis kūrėjo atsiskyrimas nuo sukurto kūrinio grindžiamas nenuginčijama kūrinio teise į asmeninį gyvenimą bei mirtį. MKK vertinamos kaip galimybė visiems meno kūrėjams pagarbiai atsisveikinti su savo kūryba, propaguojant švarų ir neužterštą sąmoningų kūrėjų pasaulį.

B) PRAKTINĖ DALIS

11. Atsižvelgdami į šio laiko poreikius, sekdami poindustrinių aplinkybių pulsacijas skaitmeninėse terpėse, menininkų pageida-

vimu laidojame kūrinįs fizinėje erdvėje.

12. Stengiamės palaikyti kuklią kapinių infrastruktūrą, užtikrinti palaidotų kūrinių neiššaukiantį viešumą, norime garantuoti amžiną ramybę kūriniams, nes jų autoriai, ir ne tik jie, mato palaidojime prasmę.

13. Po laidojimo apeigų išduodamas ranka rašytas Palaidojimo liudijimas, o jame įrašomos koordinatės, kurios laikomos kapavieta ir paminklu kūriniui. Priklausomai nuo požiūrio ir poreikio Palaidojimo liudijimas gali būti traktuojamas ir kaip kūrinio gimimo dokumentas.

13.1. Liudijimo originalas atiduodamas autoriui, o kopiją pasilieka kapinių prižiūrėtojas.

13.2. Įvietinimo koordinatės nelaikomos kūriniu ir negali būti palaidotos kitose meno kapinėse.

13.3. Palaidojimo liudijimas gali būti naudojamas kaip viešas dokumentas jį pripažįstančiose aplinkose.

14. Atskirais atvejais kūrinys gali būti palaidotas kartu su katalogu ar aprašomojo / kritinio pobūdžio straipsniu apie jį. Arba straipsnis ar katalogas gali būti laidojamas be kūrinio.

15. Disertacijų laidojimui taikomi tie patys reikalavimai kaip ir kūriniams, jei jų autoriams pasirodo, jog MKK koncepcija yra pakankamai moksliskai pagrįsta.

16. Laidojant galeriją ar meno institucijos veiklą, kaip meno kūrinių, galioja tos pačios nuostatos.

17. Nesukurti ar specialiai MKK įgyvendinti kūriniai gali būti laidojami tik pritarus ekspertams.

18. Laidojimo apeigos neturi ir negali įgyti jokios estetiškos prasmės, išskyrus dokumentinę. Jos atliekamos techninius dalykus pagal laidotojo pageidavimus iš anksto išsamiai suderinus su kapinių prižiūrėtojais.

19. MKK garantuojamas žiūrovų, kūrėjų bei kūrinių harmoningas poilsis.

20. Kartu su kūriniiais ar be jų MKK nėra ir negali būti laikomos

meno kūrinium, taip pat negali būti traktuojamos kaip archyvas, paroda, tyrimas ar muziejinė kolekcija.

21. Kūrinių laidojimą, prisikėlimą, perlaidojimą ir lankymą nustato MKK prižiūrėtojo pareiginiai nuostatai.

22. Į kūrinių kapines priimami visi meno kūriniai, kurių autoriai išreiškia aiškų, motyvuotą pageidavimą ir yra susipažinę su MKK nuostatomis. Konkurso būdu atrinkti kūriniai laidojami gavus MKK ekspertų pritarimą.

23. Ekspertų komisija veikia kaip profesionalumo užtikrinimo organas pagal ekspertų veiklą reglamentuojančias taisykles. Iškilus bet kokio pobūdžio neaiškumams, ji gali peržiūrėti kūrinių palaidojimų motyvą ir rekomenduoti kūrinių perlaidojimą.

24. Norint ekshumuoti meno kūrinį, būtina turėti dailėtyrininko, dirbančio oficialioje meno institucijoje, rekomendacinį laišką (prašymą), parašytą jau po kūrinio palaidojimo.

25. Už kūrinių laidojimą gali būti renkama rinkliava.

26. Atskirais atvejais autoriams gali būti siūloma laidoti savo kūrinius MKK ir už tai gali būti sumokamas honoraras, kuris traktuojamas kaip moralinė kompensacija netekus kūrinio.

27. Palaidoti kūriniai gali būti apdrausti įstatymuose numatyta tvarka.

28. MKK nuostatos, bėgant laikui, gali būti keičiamos atsižvelgiant į situaciją. Tai gali būti daroma bendradarbiavimui pasitelkiant atvirą dialogą, akcentuojant bendrus tikslus ir bendruosius interesus su viso pasaulio kūrėjais.

28.1. Tuo atveju, kai planuotas kūrinio palaidojimas neįvyksta dėl susiklosčiusių nenumatytų aplinkybių, Kleopo draugijos sprendimu, kūrinium gali būti suteikiamas *de jure* statusas, kuris leidžia parinkti vietą su atitinkamomis koordinatėmis Meno kūrinių kapinėse. Šiuo atveju išduodamas laidojimo liudijimas su priedu *turėjo galimybę būti palaidotas*. Dokumentas registruojamas eilės tvarka MKK registre, o originalas perduodamas darbo autoriui. Neatsiradus *de facto* liudijimų, po kūrinio autoriaus mirties

kapavietė gali būti užlaidojama kitu kūriniu. (Punktas atsirado 2018 06 30.)

29. Požiūris į kūrinių palaidojimą nekritikuojamas. Apie palaidotus kūrinius kalbama ir rašoma tik pagarbiai.

C) BAIGIAMOJI DALIS

30. MKK gali nunykti harmoningai arba būti panaikintos naujai įsigaliojusių įstatymų tvarka. Tuo atveju, kai kapinės uždaromos valdžios sprendimu, privalo būti šaukiamas visuotinis palaidotų kūrinių autorių ar jų palikuonių susirinkimas.

31. Tik visuotiniam susirinkimui, kuriame dalyvauja visi kūrinių atstovai, nutarus, kad kapinės mirė, jos uždaromos pagal atskirą visų poreikius tenkinančią tvarką, o kūrinių palaidojimo koordinatės užmiršamos.

3. KLEOPO draugijos^h GLOBOJAMŲ MENO KŪRINIŲ KAPINIŲ NARVAIŠIŲ KAIME PRIŽIŪRĖTOJO PAREIGINIAI NUOSTATAI

A) BENDROJI DALIS

1. Meno kūrinių kapinių prižiūrėtojas (toliau – kapinių prižiūrėtojas) yra Kleopo draugijos administracijos darbuotojas, dirbantis visuomeniniais pagrindais, tačiau galintis gauti ir darbo užmokestį iš atskirų su kapinėmis susijusių projektų biudžeto.

2. Savo darbe kapinių prižiūrėtojas vadovaujasi Lietuvos Respublikos (toliau – LR) Konstitucija, vietos savivaldos įstatymu, Kapinių tvarkymo taisyklėmis, Kleopo draugijos patvirtintomis laidojimo kapinėse ir jų lankymo taisyklėmis, direktoriaus, dievo ir prezidento tiesioginiais įsakymais, meno draugijos nuostatais, gamtos tvarkos taisyklėmis ir šiais nuostatais.

3. Kapinių prižiūrėtoją išrenka, priima ir atleidžia Kleopo draugijos administracija LR įstatymų nustatyta tvarka. Menu nesidominčiųjų kandidatūros eiti kapinių prižiūrėtojo pareigas nėra svarstomos. Atskirais atvejais pageidautina, kad šias pareigas

užimtų meno kūrinys, kūrėjas-filosofas, kunigas ar mokslininkas.

4. Kapinių prižiūrėtojas atskaitingas meno kūrinių tarybai bei visuotiniam Kleopo draugijos susirinkimui.

B) PAREIGOS IR FUNKCIJOS

5. Kapinių prižiūrėtojas, vykdydamas jam pavestas funkcijas:

5.1. Atlieka kapinių sanitarinę priežiūrą, kapinių vidaus takų, želdinių valymą, želdinių ir neužlaidotų kapinių plotų, patvorių, kelkraščių šienavimą, piktžolių, krūmų naikinimą, gyvatvorių karpymą, medžių genėjimą. Šį darbą atlieka pats arba į talką pasitelkia savanorius, ožkas, avis bei stirnas.

5.2. Užtikrina, kad iš ožkų, besiganančių kapinėse, gauti maisto ir ne maisto produktai pagal poreikį būtų ženklinami atitinkamu kapinių aplinkos panaudojimo ženklu.

5.3. Užtikrina, kad kapinių lankytojai, už kapaviečių tvarkymą atsakingi kūrėjai ir kūriniai neterštų, nešiukšlintų kapinėse ir šalia jų.

5.4. Pildo ir saugo laidojimo ir kapaviečių koordinacių registravimo žurnalą, kuris nėra laikomas meno kūriniumi. O kūrinių prisikėlimo ar ekshumacijos atveju įrašas žurnale daromas pažymint kapavietės numerį, datą bei tikslų palaikų atkasimo laiką.

5.5. Supažindina už kapavietės priežiūrą atsakingus asmenis su kapinių priežiūros taisyklėmis, teikia visapusišką informaciją kapinių lankytojams ir kitiems suinteresuotiems asmenims.

5.6. Rūpinasi, kad autoriai ar įgalioti asmenys tinkamai prižiūrėtų kapus, laiku atsiųstų visą informaciją apie kūrinių prisikėlimo faktus kituose kontekstuose.

5.7. Gali organizuoti įvairius konkursus, konferencijas, parodas ar festivalius kapinių tema. Jų dalyviai gali būti apdovanojami meno kūriniais, bet ne tais, kurie yra palaidoti.

5.8. Dalyvauja ne tik perlaidojant kūrinių palaikus ar jų liekanas, bet ir oficialiai pasirašo skolinant palaidotus kūrinius kitoms institucijoms ar fiziniams asmenims, kas leidžiama tik išimtiniais

atvejais, pritarus MKK ekspertų komisijai, laikantis visų oficialios muziejinkystės reikalavimų.

5.9. Užtikrina rimtį ir viešąją tvarką kapinėse ir jų teritorijoje tiek laidojimo, tiek perlaidojimo atveju. Autoriui pageidaujant, perskaito profesionalaus dailėtyrininko parašytą išsamų rekomendacinio pobūdžio laidojimo ar perlaidojimo laišką, susijusį su anapusišybe (muzika ar šokis taip pat gali būti traktuojami kaip laiškas).

5.10. Užtikrina, kad be Kleopo administracijos žinios nebūtų išvežami kūriniai, kapinių statiniai, įrenginiai, sodinami, persodinami ar naikinami medžiai.

5.11. Atsako už informaciniame stende (internete) privalomos informacijos apie kapinių įvykius atsiradimą, kapinių tvarkymo taisyklių pakeitimą ar atnaujinimą.

5.12. Vykdo kapinių tvarkymo, ritualinių apeigų bei laidojimo inventoriaus (kastuvų, grėblių, kibirų ir kt.) saugojimą. Kapinių atmosfera taip pat traktuojama kaip inventorių.

5.13. Skiria ir atmatuoja naują kapavietę laidojimui pagal laisvos formos kapaviečių išplanavimą. Vienam kūriniui laidojimo plotas skiriamas atsižvelgiant į kūrinio gabaritus. Tai atliekama iš anksto suderinus su kapinės globojančia organizacija. Vienam autoriui gali būti skiriamos ir kelios kapavietės, neįskaitant praėjimo tarp kapų šonuose ir galuose.

5.14. Tuo atveju, kai kūriniai nedeginami, neužšaldomi, neskandinami ir nepalikami ore, o užkasami žemėje, užtikrina, kad duobės parametrai atitiktų reikalavimus ir nebūtų pažeidžiami, gadinami aplinkiniai kapai, statiniai, želdiniai, o atlikus laidojimą, būtų sutvarkyta aplinka. Draudžiama skirti didesnio ploto kapavietę, negu reikia, bei vietoje, kurios nereikia.

5.15. Kapinių lankytojus, kapaviečių tvarkytojus ir kitus suinteresuotus asmenis aptarnauja kultūringai ir taktiškai, vengia konfliktų. Apie kilusį konfliktą informuoja policiją.

6. Kapinių prižiūrėtojas pagal savo kompetenciją vykdo KD administracijos pavedimus ir įpareigojimus. Gali rašyti tekstus apie pa-

laidotus, laidojamus ar planuojamus palaidoti kūrinius. Leidžiama viešai dalytis informacija ir žiniomis apie darbo pobūdį ir jo specifiką.

C) TEISĖS IR ATSAKOMYBĖ

7. Kapinių prižiūrėtojas turi teisę:

7.1. Teikti pasiūlymus dėl kapaviečių priežiūros, tvarkymo, kapinių lankytojų, kapaviečių tvarkytojų ir kitų suinteresuotų asmenų aptarnavimo, informacijos teikimo, paslaugų gerinimo.

7.2. Įspėti kapinių lankytojus ir kitus suinteresuotus asmenis, kai jie nesilaiko laidojimo kapinėse ir jų lankymo taisyklių.

7.3. Priimti kapinių lankytojų, kapaviečių tvarkytojų, religinių ar kultūrinių bendruomenių vadovų pasiūlymus dėl kapinių tvarkymo.

7.4. Rūpintis, kad kapinių lankytojai, kapaviečių tvarkytojai atlygintų žalą dėl sugadinto inventoriaus, statinių, įrenginių, želdinių, medžių bei atmosferos.

7.5. Reikalauti, kad laidojantys asmenys pateiktų laidojimo pageidavimus, kuriuose išdėstyta laidojimo motyvacija.

7.6. Kviesti pareigūnus viešajai tvarkai palaikyti ir menotyrininkus – tvarkingai viešinti, jei tai būtina.

8. Kapinių prižiūrėtojas atsako:

8.1. Už efektyvų ir laiku atliekamą darbą pagal numatytas funkcijas;

8.2. Už vidaus tvarkos taisyklių laikymąsi;

8.3. Už saugos darbe, priešgaisrinės saugos, elektros saugos, kultūros saugos bei gamtos apsaugos reikalavimų laikymąsi.

9. Už savo pareigų ir funkcijų netinkamą vykdymą kapinių prižiūrėtojas atsako LR įstatymų nustatyta tvarka.

4. MENO KŪRINIŲ KAPINIŲ STRATEGINĖ PROGRAMA IR ĮGYVENDINIMO PLANAS 2016–2021 M.

A) ĮVADAS

Kleopo draugija (toliau – KD) yra kultūros ir meno srityje efektyviai veikianti pelno nesiekianti, ribotos civilinės atsakomybės visuomeninė organi-

zacija, prisidedanti prie bendro šalies kultūros ir meno raidos formavimo. Veikianti Vakarų Lietuvos regione, oficialiai planuojama įregistruoti 2019 metais.

2016–2021 m. MKK strateginis veiklos planas skirtas įvertinti ir suplanuoti, kaip optimaliai panaudoti finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius misijai vykdyti bei užsibrėžtiems strateginiams tikslams pasiekti.

Šis veiklos planas leidžia analizuoti ir vertinti MKK kaip integruotą Lietuvos Respublikos ir nevyriausybinių organizacijų sektoriaus dalį bei savarankišką organizaciją, koordinuojančią penkias MKK programines veiklas. Jis padeda geriau suvokti strateginius tikslus, kryptingai planuoti ir vertinti organizacijos veiklą, efektyviai paskirstyti ar perskirstyti lėšas. Plane nurodoma MKK vizija, strateginiai tikslai, pateikiama informacija apie darbuotojus ir savanorius, finansinius išteklius.

Šiuo metu MKK bendradarbiauja su Lietuvos ir užsienio organizacijomis, vietos savivaldos organais: Center of Contemporary Art-Tbilisi, Meno kūrėjų sąjunga, Klaipėdos kultūrų komunikacijų centru – parodų rūmais, Plungės rajono savivaldybe, Šateikių seniūnija, Narvaišių kaimo bendruomene.

B) MKK VIZIJA, MISIJA, STRATEGINIS TIKSLAS IR VEIKLOS VIZIJA

Tai novatoriška, kūrybinę savimonės idėją puoselėjanti, atvira visuomenei, nepolitizuota, Vakarų Lietuvos regione veikianti organizacija, turinti savo švietėjiškos veiklos modelius, paremtus bendravimo ir bendradarbiavimo principais, įtraukianti įvairaus amžiaus bendruomenės narių socialinių kompetencijų panaudojimą ir aktyviai juos pristatanti Lietuvoje bei už jos ribų.

MISIJA. Vadovaujantis laisvos kūrybos principais ir menininko nepriklausomybės idėja, ugdyti bendruomenės socialines kompetencijas, skatinti sąmoningumą kaip esminę saviraiškos vertybę.

STRATEGINIS TIKSLAS. Prisidėti prie darnios ir kūrybingos šalies įvaizdžio formavimo. Realizuojant kompetentingas kultūrinės inovacijas, skleisti profesionalų meną, siūlant naujas, patrauklias meno vartojimo paslaugas.

VEIKLOS. Šiuo metu MKK vykdo penkias veiklas:

„*Ekspertų komisija*“ (EK). *Tikslas* – parengti įstatus, apibrėžiančius pagrindines kultūrinio reiškimo nuostatas bei veiklos niuansus. Siekiant išvengti atrankos metu išskylančių įtampų, suformuoti kūrinių atranką atliekantį organą, kuris funkcionuotų kaip ekspertų komisija, užtikrinanti profesionalias kompetencijas.

„*Memorialas atminčiai*“ (MA). *Tikslas* – MKK infrastruktūros plėtra, nusistovėjusių paminklo sampratų viešojoje erdvėje permąstymas, sukurtų kūrinių įamžinimas ir pristatymas visuomenei. Taip pat kultūros produkto, teikiančio inovatyvias paslaugas, kūrimas, kuris deramai atlieptų vaizduojamojo meno srities raidą ir funkcionuotų kaip išskirtinis informacinės saugyklos modelis.

„*Art ap Art*“ (AaA). *Tikslas* – kompetentinga pagalba menininkams, įamžinant sukurtus kūrinius, sudarant galimybę pristatyti kūrybą išskirtiniu būdu. Konkrečius kūrinius neribotam laikui apgyvendinant tiksliais koordinatėmis apibrėžtoje teritorijoje, išduodant tai patvirtinančius sertifikatus.

„*Edukacija kitaip, arba nematoma vizualaus meno pusė*“ (EK-NVMP). *Tikslas* – sukurti ir pristatyti šiuolaikinį meną reprezentuojančią programą, kuri būtų vienodai prieinama neregiams ir matantiems visuomenės atstovams.

Kapinių portalas (KP). *Tikslas* – projekto viešinimas ir sklaida, sukuriant interaktyvų, nuolat nauja informacija papildomą ir prižiūrimą MKK internetinę platformą, prieinamą plačiajai visuomenei.

C) APLINKOS IR IŠTEKLIŲ ANALIZĖ.

IŠORINIAI APLINKOS VEIKSNIAI

Politiniai-teisiniai veiksniai

MKK savarankiškumas padeda nešališkai vykdyti viešąsias funkcijas, remiantis LR Konstitucija, LR Vyriausybės nutarimais, LR Nevyriausybinų organizacijų plėtros įstatymu (kitais ES teisės aktais – viešaisiais pirkimais, aplinkos apsauga, viešųjų paslaugų teikimu) ir KD įstatais.

Keičiantis LR politinei situacijai, įstatymų leidybai, gali mažėti nevyriausybinių organizacijų įdirbis, lėšos, reikšmė bei vertinimas.

Ekonominiai veiksniai

Šiuolaikinio meno plėtrai, kultūros ir meno srities organizacijų infrastruktūrai iš LR biudžeto skiriamos palyginti nedidelės lėšos. Tai turi tiesioginį ryšį su KD per MKK vykdomam veiklos intensyvumui, kurios vienas iš pagrindinių tikslų yra darnios ir kūrybingos šalies įvaizdis. MKK prioritetiškoms veikloms vykdyti trukdo finansinių išteklių stoka. Nepakankamas valstybės rėmimas, ES finansavimas, sudėtingos paraiškų rengimo bei vertinimo procedūros lemia, kad MKK susiduria su finansinio stabilumo problema.

Kultūriniai socialiniai veiksniai. Paslaugų vartojimo poreikis

MKK paslaugos visų pirma yra orientuotos į profesionalaus meno kūrėjus bei jų kūrybos perteklių. Gausėjant laidojimų kiekiui, neatmetama galimybė kapines daryti prieinamas per edukacines programas. Atokiau nuo didžiųjų kultūros centrų gyvenančių bendruomenių nariai susiduria su kultūrine izoliacija ir kokybiškų novatoriškų kultūros paslaugų prieinamumo poreikiu. Plungės, Mažeikių, Skuodo, Kretingos, Rietavo savivaldybėse, kuriose gyvena per 150 000 gyventojų, nėra šiuolaikinį vaizduojamąjį meną kompetentingai pristatančių institucijų. Vertinant iš kitos pusės, profesionalūs Lietuvos meno kūrėjai, pelnę pripažinimą už šalies ribų, neturi galimybės prisistatyti platesnei savo šalies auditorijai.

Rajonuose veikiančios mokyklos, organizuodamos užklasines ekskursijas, susiduria su edukacinių programų įvairovės poreikiu. Plungės rajone veikia 26 ugdymo įstaigos: 5 gimnazijos, 1 suaugusiųjų švietimo centras (su Jaunimo mokyklos skyriumi), 5 pagrindinės mokyklos, 1 specialiojo ugdymo centras, 8 ikimokyklinio ugdymo įstaigos, 1 universalus daugiafunkcis centras, 2 mokyklos-darželiai, 1 pradinė mokykla, 2 meno mokyklos. Bendrojo ugdymo mokyklose mokosi 4300 mokinių, ikimokyklinio ugdymo įstaigas lanko 1369 vaikai, Plungės Oginskio meno ir Plungės rajono Platelių meno mokyklose lavinami 738 mokiniai (2016 m. rugsėjo 1 d. duomenys). Regioninėse meno mokyklose per pamokas gana siaurai supažindinama su šiuolaikinio meno tendencijomis.

D) VIDINIAI APLINKOS VEIKSNIAI

Žmonės. Vadovaujantis KD nuostatomis bei įstatais ir MKK nuostatomis, 2016–2021 m. numatomi 5 etatai. Darbuotojų skaičius gali kisti priklausomai nuo finansinių išteklių.

Organizacijos struktūra. MKK sudaryta linijinė-funkcinė organizacinė valdymo schema. MKK vadovaujasi sukurtomis vidaus taisyklėmis, įsakymais bei pareigybinėmis instrukcijomis.

Planavimo ir apskaitos sistema. MKK savo veiklą planuoja rengdama penkerių metų strateginį veiklos planą, metinę veiklos programą, mėnesinius planus ir vidaus auditą. Visi strateginio planavimo dokumentai patvirtinami KD direktoriaus sprendimu. Kiekvienų metų pradžioje MKK tvirtina metinį veiklos planą. Apskaita vykdoma vadovaujantis atitinkamais LR įstatymais ir kitais teisės aktais, atitinka statistikos ir sistemos reikalavimus. Dokumentų apskaita ir archyvo darbo organizavimas atliekamas vadovaujantis LR archyvų departamento įstatymais ir nurodymais.

MKK veiklos kontrolė. Organizacijos vidinį auditą atlieka KD direktorius ar jo įgaliotas asmuo. Kiekvienų metų pabaigoje pateikiamos metinės veiklos ir finansinės ataskaitos valdybai, dalininkams-dailininkams, rėmėjams. Jos viešinamos internete.

Materialinė bazė. MKK yra penkios individualiai kompiuterizuotos darbo vietos. Įstaiga naudoja personaliai projektų vykdytojų apmokomis mobiliojo ryšio bei interneto paslaugomis. Savo veiklą vykdo pagal turto patikėjimo sutartį KD priklausančioje teritorijoje.

Finansiniai ištekliai. MKK veikla gali būti finansuojama iš LR ministerijų biudžeto lėšų, pavienių rėmėjų, 2 proc. gyventojų pajamų mokestio. Didžioji dalis finansavimo įplaukia per teikiamas paslaugas, projekcinę veiklą ir savivaldybių kultūros rėmimo programas. Projektai nefinansuoja organizacijos administravimo.

E) STIPRYBĖS, SILPNYBĖS, GALIMYBĖS IR GRĖSMĖS (SSGG) analizė

Stiprybės

1. Per 8 veiklos metus KD sukaupia informacija, darbuotojų kompetencija, susijusi su darbu įvairiose programose, projektų parengimu, vykdymu ir administravimu.
2. Reguliarus darbuotojų kvalifikacijos kėlimas.
3. Specialistų orientacija į teikiamų paslaugų kokybę.
4. Sukurta funkcionuojanti infrastruktūra.
5. Imlumas naujovėms, iniciatyvų paieška.
6. Programų įvairovė, paklausa ir prieinamumas visuomenei.
7. Išplėtoti ryšiai su profesionalaus meno kūrėjais bei nuolatiniais partneriais.

Silpnybės

1. Darbas su smulkiais projektais reikalauja daugiau laiko ruošiant ataskaitas.
2. Gaunamos paramos nepakanka MKK administravimui.
3. Informacinio centro ir internetinio portalo trūkumas numatytų veiklų vykdymui bei viešinimui.
4. Skirtingos finansavimo gairės atskiroms veikloms pagal skirtingas programas reikalauja daug pastangų.

Galimybės

1. Dalyvavimas ES ir ilgalaikėje projektinėje veikloje, darnios partnerystės stiprinimas ir plėtra: kompleksiškas požiūris į bendradarbiavimą, paslaugų optimizavimą.
2. Vykdomų MKK veiklų tobulinimas ir plėtra.
3. Darbuotojų ir savanorių motyvacijos ir / arba atlygio sistemos tobulinimas.
4. Aiškių strateginių tikslų nusistatymas ir jų laikymasis.
5. MKK valdymo ir kontrolės sistemos optimizavimas.

Grėsmės

1. Dėl trūkstamo finansavimo programų veiklų sumažinimas ir / ar sustabdymas.

2. Turimų patalpų stoka riboja programų darbų apimtį.
3. Nepakankamai efektyvus išteklių valdymas.
4. Galima savanorių kaita.

F) STRATEGINIO PLANO ĮGYVENDINIMAS

Prioritetas. Stabiliai veikiančios bei kompetentingai veiklas įgyvendinančios organizacijos savarankiškumo stiprinimas.

1. Tikslas. Įgyvendinti numatytas veiklas, teikti profesionalias kultūrinės paslaugas, pristatyti iškilus autorius, vykdyti visuomenės švietimą.

Uždaviniai	Priemonės	Rezultatai	Terminai	Vykdytojai
1.1. Profesionalumo kriterijų užtikrinimas	EK veiklos įgyvendinimas	Parengti nuostatai, išversti į kitas kalbas. Nuolat veikianti ekspertų komisija	2016–2021 metai	KD MKK programų koordinatoriai, specialistai
1.2. Vaizduojamojo meno srities refleksija	MA veiklos įgyvendinimas	Sutvarkyta aplinka. Suprojektuotas ir realizuotas nepolitizuotas naujos kartos monumentas gamtoje, kuris veikia kaip MKK informacinis centras, parodų salė, įprasminanti minimaliai vizualizuotą kolekciją	2017–2018 metai	KD MKK programų koordinatoriai, specialistai, savanoriai
1.3. Pristatyti iškilus kuriančius šalis ir užsienio kūrėjus regioniniame kontekste	AaA veiklos įgyvendinimas	Jamžintos ir sertifikuotais patvirtintos penkiasdešimties meno kūrinių, tekstų ar kultūros organizacijų veiklų raiškos	2016–2021 metai	KD MKK programų koordinatoriai, profesionalūs menininkai, Lietuvos ir užsienio partneriai
1.4. Parengti edukacinę programą, skirtą įvairioms amžiaus grupėms	EK-NVMP veikla	Parengta ir realiai vykianti edukacinė programa, interaktyviai atliekanti švietėjišką misiją	2020–2021 metai	VB MKK programų koordinatoriai, savanoriai
1.5. Projekto viešinimas ir sklaida	KP veikla	Veikiantis ir nuolat pildomas visuomenės komentarais, sponsorų reklama; edukacinės ekskursijas registruojantis internetinis portalas, kuriame talpinami visi MKK įvykiai	2018–2021 metai	VB MKK programų koordinatoriai, IT specialistai, projekte dalyvaujantys menininkai su savo kūriniais

2. Tikslas. Stiprinti VB MKK personalą (darbuotojai / savanoriai)

Uždaviniai	Priemonės	Rezultatai	Terminai	Vykdytojai
2.1. Skatinti dalyvavimą įvairiuose kvalifikacijos kėlimo seminaruose, stažuotėse, plėsti veiklas, padėsiančias kelti savanorių motyvaciją	Įvairių sričių specialistų poreikio nustatymas ir jų paieška	Darbo ir paslaugų kokybė, naujos žinios, motyvacija, stipri komanda	Privalomi du kvalifikacijos kėlimo renginiai darbuotojui	Vadovas, programų koordinatoriai
2.2. Peržiūrėti darbuotojų ir savanorių pareigybių aprašymus	Dokumentai	Darbo našumas	2017–2018 metai	Vadovas
2.3. Tobulinti motyvacijos ir / arba atlygio sistemą	Parengto plano peržiūrėjimas, darbo grupė	Patikslinta motyvacijos sistema	2016–2021 metai	Vadovas
2.4. Organizuoti reguliarius darbuotojų susirinkimus	Darbotvarkė, laiko planavimas	Žinios / darbų pasiskirstymas, efektyvesnė vidinė komunikacija	Kas antrą antradienį	Vadovas, administratorius

3. Tikslas. Lėšų paieška veiklai vykdyti

Uždaviniai	Priemonės	Rezultatai	Terminai	Vykdytojai
3.1. Bendradarbiauti su verslo sektoriumi	Ataskaitos, bendri projektai, asmeninis bendravimas	Įvairi parama, kokybiškos paslaugos	2016–2021 metai	Vadovas, programų koordinatoriai
3.2. Skatinti savanorius įsitraukti į lėšų paiešką	2 proc., užimtumo paslaugų / mokymų vaikams kūrimas, projektai	Gautos lėšos MKK veiklai vystyti	2017–2018 metai	Vadovas, programų koordinatoriai
3.3. Plėtoti kokybišką projektinę veiklą	Tarptautinių, šalies programų projektai	Pritrauktos lėšos	2016–2021 metai	Vadovas, programų koordinatoriai

4. Tikslas. Didinti KD MKK žinomumą

Uždaviniai	Priemonės	Rezultatai	Terminai	Vykdytojai
4.1. Parengti planą viešųjų ryšių ir informacinių priemonių žiniasklaidos atstovams	Suburti darbo grupę	Viešinimo planas	2018–2021 metai	Administratorius, programų koordinatoriai
4.2. Užtikrinti objektyvų ir savalaikį informacijos apie VB MKK bendruomenės gyvenimo įvykius pateikimą visuomenei, populiarinant MKK	Veiklos ataskaitos, informacija socialiniuose tinkluose, informaciniai-reklaminiai produktai apie programų veiklą	Paslaugų gavėjų (jaunimo, vaikų) pritraukimas, naujų savanorių pritraukimas, leidybinė medžiaga	2016–2021 metai	Vadovas, programų koordinatoriai
4.3. Sukurti strateginį planą 2021–2025 m. ir jį viešinti	Suburti darbo grupę planui parengti	2021–2025 m. strateginis planas, visuomenės informavimas	Iki 2020 10 01	Vadovas

5. KONKURSO „MEMORIALINIS PAMINKLAS MENUI“ NUOSTATAI

A) BENDROJI DALIS

1. Konkurso „Memorialinis paminklas menui“ (toliau – konkursas) nuostatai reglamentuoja konkurso tikslus ir uždavinius, dalyvius, sąlygas ir reikalavimus bei vertinimą.
2. Konkurso organizatorius – Kleopo draugija (toliau – organizatorius).
3. Tema – memorialinis meno kūrinų įamžinimas.
4. Objektas – statinys / skulptūra Meno kūrinų kapinėse Narvaišių kaime.
5. Konkurso dalyviai – meno kūrėjai ir jų grupės, galinčios parengti bei įgyvendinti kūrybinius sumanymus konkrečioje erdvėje.
6. Tuo atveju, kai pasiūlymą konkursui pateikia ne vienas autorius,

Juozas Laivys —

Meno kūrinų kapinės – paslauga menininkams

dalyvių komandos skaičius – nuo 1 iki 4 asmenų.

7. Konkursas yra viešas ir visiems prieinamas, skelbiamas ir vyksta 2019 m. kovo–gegužės mėnesiais.

8. Nuostatai skelbiami meno spaudoje bei internete, potencialiems dalyviams gali būti išsiunčiami asmeniškai.

9. Pasiūlymų laukiame iki 2019 m. gegužės 15 d. Pievų g. 6, Narvaišių k.

10. 2019 m. birželio 2–21 d. su visais pateiktais pasiūlymais galima susipažinti galerijos „Pieva“ organizuojamoje parodoje.

11. Išrinktas geriausias sumanymas bus realizuojamas liepos–rugėsėjo mėnesiais ir pristatomas spalio pradžioje.

B) TIKSLAI IR UŽDAVINIAI

12. Tikslas – sukurti ir įgyvendinti memorialinį paminklą menui, kuris būtų realizuotas remiantis profesionaliosios kūrybos kriterijais, o jo sklaida sudarytų sąlygas visuotinai priimtinių kūrybinių raiškos sąsajų formavimuisi.

13. Uždaviniai:

13.1. Surengti konkursą, kuriame galėtų dalyvauti visi šiuo metu kuriantys menininkai, o geriausią atrinktų kompetentinga komisija bei konkurso žiūrovai.

13.2. Ugdyti poreikį pažinti ir tęsti kūrybines tradicijas, jų pagrindu formuojant vertybines nuostatas.

13.3. Supažindinant su realizuotu memorialu plačiąją visuomenę, akcentuoti traukos centro koncepciją, kuria siekiama didinti susidomėjimą vaizduojamojo meno istorijomis bei jų savitumu, kurios neįmanomos be pačių kūrinių.

13.4. Pasirūpinti kūrinio realizavimu Meno kūrinių kapinėse, išlaikant harmoningą požiūrį į aplinką.

C) KONKURSO SĄLYGOS DALYVIAMS

14. Konkurse gali dalyvauti visi, nepriklausomai nuo amžiaus ir išsilavinimo, turintys minčių, kaip įamžinti meną. Ypač laukiami

meno studijas baigę ar dar tebesimokantys menininkai, gebantys parengti memorialinio pobūdžio projektą ir jį įgyvendinti.

15. Norintys dalyvauti konkurse privalo būti susipažinę su Meno kūrinių kapinių koncepcija bei laidojimo nuostatomis.

16. Konkurse dalyvauja projektai, atsiųsti tik paštu iki gegužės 15 dienos.

17. Pateikiami projektai privalo atitikti šiuos sudėties, turinio ir apimties reikalavimus:

17.1. Turi būti pateiktas vizualinis sprendimas; grafinis piešinys / eskizas arba fotomontažas (formatas A4 iki 5 psl.); jei to reikia projektui, jo maketas (1–3 foto jpg. formatu) ir architektūrinis (lokacijos) pasiūlymas (ne daugiau kaip 3 psl.).

17.2. Šalia vizualinės dalies pateikiamas laisvos formos aiškinamasis raštas, kuriame išdėstyta memorialo idėja, nurodant koncepciją, medžiagas, mastelius ir kt.

17.3. Vizualinė medžiaga pateikiama atspausdinta ir skaitmeninėje laikmenoje PDF formatu. Po konkurso ji negražinama.

17.4. Memorialinis paminklas menui turi būti originalus ir pagal galimybes atraktyvus (svarbu estetinė ir iš dalies funkcinė kūrinio kokybė). Be to, paminklas turi būti sukurtas specialiai Meno kūrinių kapinių aplinkai ir negali būti eksponuojamas kitose viešosiose erdvėse. Kūrinio mastelis neribojamas.

17.5. Aiškus formos ir turinio suderinamumas.

17.6. Pasirenkant medžiagas, turi būti apgalvotas ilgaamžiškumas bei tinkamumas eksponuoti lauko sąlygomis viešai prieinamoje erdvėje.

18. Prie kiekvieno projekto turi būti nurodytas autoriaus vardas, pavardė, kūrinio pavadinimas, autoriaus kontaktai (telefonas ir el. pašto adresas).

19. Projekto autorius (autoriai) turi teisę pridėti ir kitus projektą apibūdinančius dokumentus, papildomą vizualinę medžiagą, planus ir kt., taip pat medžiagą apie menininko kūrybinę veiklą, įrodančią, kad jis yra įgyvendinęs panašaus pobūdžio darbų.

20. Vienas kūrėjas gali teikti ne daugiau kaip du projektus.
21. Prie projekto(-ų) turi būti pridedama laisvos formos sąmata (autorinis atlyginimas ir įgyvendinimo išlaidos). Projekto sąmata negali viršyti 10 000 eurų. Projektų sąmatos konkursinėje parodoje neviešinamos.
22. Plenero dalyvis negali dalyvauti vertinimo komisijos darbe.

D) KONKURSO VERTINIMAS IR APDOVANOJIMAI

23. Konkurso dalyvius vertins Kleopo draugijos vadovo įsakymu sudaryta kompetentinga komisija, kurioje ekspertų teisėmis dalyvaus penki atstovai: iš Vilniaus dailės akademijos, Plungės rajono savivaldybės, meno kūrėjų organizacijos, Meno kūrinių kapines prižiūrinčios Kleopo draugijos ir projektą organizuojančios organizacijos.
24. 40 procentų galutinio įvertinimo lems konkurso-parodos žiūrovų išsakyta nuomonė.
25. Vertinimo komisija projektus vertins vadovaudamasi šiais vertinimo kriterijais:
- 25.1. Meninė vertė ir profesionalumas;
 - 25.2. Suderinamumas su gamtine aplinka;
 - 25.3. Formos ir turinio dermė;
 - 25.4. Originalumas, savitumas, atraktyvumas;
 - 25.5. Numatyta galimybė memoriale ar šalia jo įamžinti palaidojimų istorijas.
26. Projektus vertinant pagal 25 punkte nurodytus kriterijus, laikoma, kad kiekvieno iš jų svarba yra vienoda.
27. Kiekvienas vertinimo kriterijus įvertinamas iki 10 balų. Maksimali projekto įvertinimo bendra balų suma – 50 (5 kriterijai × 10 balų).
28. Kiekvienas komisijos narys pateiktus projektus vertina atskirai. Suvedus individualius vertinimus, iškilus nesutarimui tarp ekspertų, organizuojamas susirinkimas ir surašomos konsoliduotos išvados.
29. Mažiausias bendras visų vertinimo komisijos narių projekto

įvertinimas – 25 balai. Jeigu visi pateikti projektai įvertinti mažesne nei 25 balų suma, laikoma, kad konkursas neįvyko, nes pateikti projektai neatitinka vertinimo kriterijų. Tokiu atveju, nepriklausomai nuo rezultatų, žiūrovų balsai anuliuojami.

30. Komisija nevertina projektų, kurie:

30.1. Pateikti po šiuose nuostatuose nustatyto galutinio pasiūlymų pateikimo termino;

30.2. Yra meniškai nekorektiški.

31. Vertinimo komisijos sprendimas atrenkant projektus yra neginčijamas ir galutinis.

32. Konkurso nugalėtojas išrenkamas susumavus ekspertų ir žiūrovų balsus.

33. Pirmos, antros ir trečios vietos laimėtojams sumokamas honoraras už dalyvavimą – atitinkamai 500, 300, 200 eurų.

34. Su laimėjusio projekto autoriumi pasirašoma autorinė bendradarbiavimo sutartis.

35. Nugalėtojas įsipareigoja realizuoti memorialinio paminklo įgyvendinimą iki 2019 m. rugsėjo 30 d.

E) BAIGIAMIEJI NUOSTATAI

36. Visi kilę ginčai sprendžiami LR įstatymų nustatyta tvarka.

37. Dalyvavimas konkurse reiškia dalyvių sutikimą su visomis konkurso sąlygomis, numatytomis šiuose nuostatuose.

38. Šie nuostatai tvirtinami ir keičiami Kleopo draugijos vadovo įsakymu.

II. VIZUALINIS TEKSTAS

Meno kūrinų kapinių veikla

2016 Nuostatų rengimas, projekto koncepcijos gryninimas, fondatorių paieškos

VALDŽBŪVĖS VEIKLOS
PALAIÐOJIMO LIÐDJIMAS

Veiklos pavadinimas: *„Patalpinti medelukai gaminti“*
VieÅ¡ybiniÅ¡ adresas: *„Lietuvos Respublika“*
Adresas: *„Lietuvos Respublika“*

Veiklos data: _____
Veiklos trukmė: *2017-05-15 - 2017-05-16*
Veiklos vieta: *„Lietuva“*
Veiklos organizatoriai: *„Lietuva“*

Veiklos atlikimo pradžios ir pabaigos laikas: _____
Veiklos atlikimo vieta: _____
Veiklos atlikimo rezultatai: _____

ALSKO
BENDROSIOS
VEIKLOS

VALDŽBŪVĖS VEIKLOS
PALAIÐOJIMO LIÐDJIMAS

Veiklos pavadinimas: *„Sveikatingas ir aktyvus gyvenimas“*
VieÅ¡ybiniÅ¡ adresas: *„Lietuvos Respublika“*
Adresas: *„Lietuvos Respublika“*

Veiklos data: _____
Veiklos trukmė: *2017-05-15 - 2017-05-16*
Veiklos vieta: *„Lietuva“*

Veiklos atlikimo pradžios ir pabaigos laikas: _____
Veiklos atlikimo vieta: _____
Veiklos atlikimo rezultatai: _____

ALSKO
BENDROSIOS
VEIKLOS

VALDŽBŪVĖS VEIKLOS
PALAIÐOJIMO LIÐDJIMAS

Veiklos pavadinimas: *„Aukso žuvis“*
VieÅ¡ybiniÅ¡ adresas: *„Lietuvos Respublika“*
Adresas: *„Lietuvos Respublika“*

Veiklos data: _____
Veiklos trukmė: *2017-05-15 - 2017-05-16*
Veiklos vieta: *„Lietuva“*

Veiklos atlikimo pradžios ir pabaigos laikas: _____
Veiklos atlikimo vieta: _____
Veiklos atlikimo rezultatai: _____

ALSKO
BENDROSIOS
VEIKLOS

III. NUORODŲ MIŠKAS¹

a. Tema – meno kūrinų perteklius. Akivaizdu, kad kalbant apie meno kūrinų gausą, *pertekliaus* terminas nėra visiškai korektiškas, nes tai skolinys iš ekonominio žodyno (angl. *surplus*). Paversdami meno kūrinį preke ar gaminiu, eliminuojame iš jo nesuinteresuoto atsiradimo tendenciją. Tačiau turint omenyje, kad pomirtiniame būvyje visi būsime išlaisvinti nuo ekonomikos, tai nebėra taip svarbu. Atvirai pasakius, pertekliaus terminą šio teksto autorius pasiskolino iš Linos Michelkevičės, kuri savo straipsnyje kalbėdama apie tekstų gausėjimą meno industrijoje, tarp kita ko, akcentavo, kad „šiuolaikinis pasaulis gyvena vis augančiame produktų, tarp jų – ir meno kūrinų – pertekliuje“².

b. Paslaugos meno kūrėjams. Paslaugų sektoriaus gausėjimas siejamas su poindustrinės visuomenės poreikiais. Paslaugų įvairovėje ryškėja atitinkamos jų formos bei tendencijos, o pradėdant teikti paslaugas, būtina jas apibrėžti. Kaip rašoma A. Raipos, E. Petukienės straipsnyje „Klientų dalyvavimas viešosiose paslaugose – tai bendrasis paslaugų kūrimas“³, siekiami mažinti demokratijos deficitą, XX a. pabaigoje Indianos universiteto mokslininkai su E. Ostrom priekyje, kalbėdami apie paslaugas, pasiūlė *bendrojo kūrimo* terminą (angl. *coproduction*), kurio tikslas – paslaugos gavėjus padaryti paslaugų teikėjais. Mūsų dienomis, kai koprodukcinė paslaugų teikimo logika tampa vis labiau vyraujančia, Meno kūrinų kapinių fone ji lieka nepritaikoma. Čia savo kūrinius nutarę palaidoti menininkai netampa kapinių dalininkais / savininkais ir negali tiesiogiai turėti įtakos palaidojimų paslaugos nuostatams. Tai yra kapinės, teikdamos paslaugas kūrėjams, niekaip jų neįpareigoja teikti paslaugas kapinėms. Kaip priešprieša antagonizmui čia per palaidojimų sancaupas ima veikti dvejopa ir tapati sinergija⁴ (gr. *syn - ergo, συνεργός* – veikimas kartu) – reiškinys, kai du atskiri veiksniai, veikdami kartu, duoda didesnę poveikį negu tų abiejų veiksmų, veikian-

2 Lina Michelkevičė, „Kalbiniai diskursai meniniame (pa)tyrime ir kalbančio menininko vaidmenys“, in: *Acta Academiae Artium Vilensis*, Vilnius, 2015, t. 79: *Meninis tyrimas: teorija ir praktika*, sud. Vytautas Michelkevičius, p. 65.

3 Terminą „sinergija“ apibūdino Rūta Vainienė knygoje *Ekonominis terminų žodynas*. Žr. Alvydas Raipa, Evdžzelina Petukienė, „Klientų dalyvavimas viešosiose paslaugose: bendrasis paslaugų kūrimas“, in: *Viešojoji politika ir administravimas*, sud. prof. habil. dr. Vladislavas Domarkas, Kaunas, Technologija, 2009, Nr. 27, p. 57–59.

4 <https://lt.wikipedia.org/wiki/Sinergija>, [žiūrėta 2018-11-06].

čių atskirai, poveikių suma. Taip pat – sinergija⁵ (angl. *synergy*), kuri apibrėžiama kaip padėtis, kai paskirų vienetų bendros veiklos rezultatas yra didesnis už šių vienetų nepriklausomos veiklos rezultatų sumą.

c. Tirti / tyrinėti. Gausėjant menininkų tyrėjų būriams, būtina paaiškinti, kokios pozicijos laikomasi šiame tekste. Vytautas Michelkevičius monografijoje *Tyrimo suvesti. Žinojimo kontūrais* šiuo klausimu formuluoja atskiras prasmes. Kalbėdamas apie esminį – tirti / tyrinėti – santykį, jis mini, jog „gramatinė šių žodžių sandara leidžia daryti prielaidą, kad žodis *tyrinėjimas* labiau reiškia procesą, o *tyrimas* – tam tikrą baigtumą“⁶. Tyrimas atliekamas su tikslu, o tyrinėjimas – be tikslo. Remiantis *Lietuvių kalbos žinynu*, kur aprašyta elementariausia žodžių daryba ir paaiškinta, kaip priesagos keičia žodžių prasmes, paaiškėja, jog visi „inėjimai“ (priesaga -inėti) reiškia veiksmo kartojimą su pakitusio intensyvumo atspalviu. Be to, veiksmožodis tyrinėti yra išvestas iš žodžio, jau turinčio veiksmo dažnumo reikšmę, vadinasi, *tyrimas ir tyrinėjimas* niansuojami tik mažybinio veiksmo atspalviu⁷. Remiantis žinynu, šiame tekste skirtis tarp tyrinėjimo ir tyrimo nėra daroma. Straipsnio tekstūra formuojama tyrinimo (tyrumo, skaidrumo, grynumo) prasme.

d. Atvejo tyrimas (AT) bendrame mokslo metodų kontekste, pagal A. Lijpharto 1971 metais pristatytą modelį⁸, priskiriamas prie kokybinių tyrimų. Improvizuojant pateiktos tipologijos pagrindu, galima išvelgti ir Meno kūrinių kapinių bendrines pozicijas: kapinės nėra eksperimentas, laidojama ne dėl statistikos, kūriniai nelyginami tarpusavyje ir siekiama atitinkamos meninės kokybės kiekvienu konkrečiu atveju⁹ [žr. 1 il.].

5 <http://zodynas.vz.lt/Sinergija>, [žiūrėta 2018-11-06].

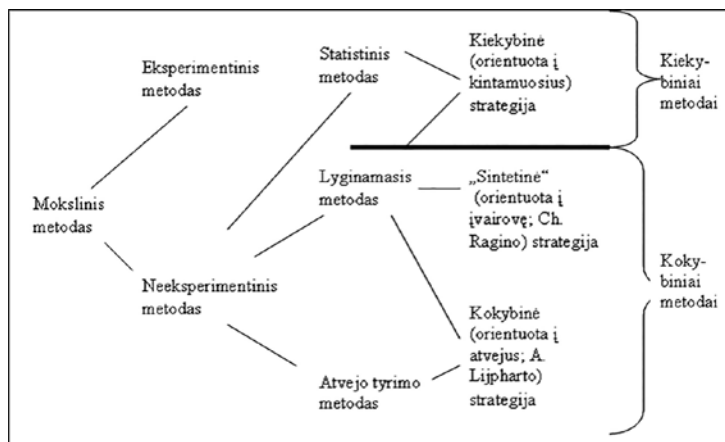
6 Vytautas Michelkevičius, *Tyrimo suvesti. Žinojimo kontūrais*, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2016, p. 21–25.

7 *Lietuvių kalbos gramatika*, t. II, vyr. redaktorius Kazys Ulvydas, Vilnius: Mintis, 1971, p. 260.

8 Arend Lijphart, „Comparative politics and the comparative method“, in: *American political science review*, 1971, Vol. 65 (3), p. 691.

9 http://www.lidata.eu/en/index.php?file=files/mokymai/qca/qca.html&course_file=q-ca_II_6.html, [žiūrėta 2018-11-06].

1.

e. Būti vienu metu ir gyviems, ir mirusiems – tam tikra prasme Meno kūrinių kapines galima laikyti Ervino Schrödingerio 1935 m. sukurto mintinio eksperimento¹⁰ tąsa, nes kūrinių, atsirandančių kapinėse, būseną kažkuo panaši į katiną dėžėje.

f. Žiūrovai. Dažnai, pristatant Meno kūrinių kapines, užduodamas klausimas – kas šiuo atveju yra žiūrovai ir ar apskritai jis yra? Meno kūrinių kapinių žiūrovai – individualus ir subtilus klausimas. Čia norisi pasiremti Ernesto H. Gombricho daug kartų perleista *Meno istorija*. 28 skyriuje, kalbėdamas apie tašizmą (pranc. *tache – dèmè*), jis pažymi: „jei tapyti reiškia tiesiog tepti dažus ant drobės, tai gali būti ir tokių meno žiūrovų, kurie žavėsis tik tuo, kaip tai daroma, nekreipdami dėmesio į visa kita“¹¹.

g. Laisvės, teisingumo ir taikos pasaulyje pagrindai. Šie žodžiai tiesiogiai perrašyti iš „Visuotinės žmogaus teisių deklaracijos“¹², kuri įsigaliojo 1948 12 10, ir tai yra siekis akcentuoti, jog kūrybinėje praktikoje egzistuoja kūrinių autonomija. Kūriniai, gyvendami atskirą gyvenimą nuo jų [su]kūrėjų, yra laisvi ir nepriklausomi. Ar kūrinių teisės nėra pažeidžiamos mūsų dienomis, kai komercijos valdomame pasaulyje randasi muziejai, kurie viešai deklaruoja, kad jie skirti tik žiūrovams, o tai reiškia nebe meno kūriniams – klausimas lieka atviras.

h. KLEOPO DRAUGIJA. Kleopo draugija – organizacija, kurios steigėjas yra menininkas Juozas Laivys ir vienas jo kūriny. Kūrinio pa-

¹⁰ <http://mokslolietuva.lt/2016/03/ieskoma-sriodingerio-kate-gyva-ir-mirusi/>.

¹¹ Ernst H. Gombrich, *Meno istorija*, Vilnius: Alma litera 1995, p. 477.

¹² *Valstybės žinios*, 2006 06 17, Nr. 68-2497.

vadinimas *Kleopas* tiesiogiai siejasi su draugijos pavadinimu. Tai oficialus darinys, atsiradęs iš būtinybės sustiprinti menininko ir jo kūrinių santykius. Tokiu būdu stengiamasi propaguoti grynąją kūrybą. Chaoso egzistavimas kūrėjo ir kūrinių santykiuose gali vesti prie visapusiškos destrukcijos, todėl Kleopo draugija funkcionuoja kaip tam tikro stabilumo garantas.

Ši organizacija, siekianti abipusių santykių harmonijos, tuo pačiu suvokiama kaip kokybiškai kitokių ryšių atsiradimo galimybė. Čia visokeriopas bendradarbiavimas grindžiamas tarpusavio pasitikėjimo modeliu. Glaudūs santykiai traktuojami kaip socialinis procesas. Jie sietini su materialinius bei dvasinius poreikius tenkinančia veikla, kuri užtikrina menininko ir jo kūrinių saviraiškos laisvę.

Draugija su vienu kūriniu veikia kaip visus menininko kūrinius vienijantis istorinis faktas. Ji savo prigimtaine nuostata neapsisunkina religine, magine, auklėjamąja ar propagandine funkcijomis. Iš principo nekel-dama ypatingų tikslų ar uždavinių savo siekių įgyvendinimo trajektorijoje, organizacija koegzistuoja neparazitinio viešumo estetikoje.

i. Nuorodų miškas. Šią frazę vartojo Laima Kreivytė, kuruodama meno doktorantų parodą *Mokslas ir gyvenimas* 2018 m. Vilniuje. Kaip vyr. redaktorė parodos anotacijoje ji rašė: „Paroda kuruojama kartu su jos šešėliu. Jį pavadinau „nuorodų mišku“. Nuorodos gali veikti kaip dirbtiniai darbų palydovai...“¹³. *Nuorodų miškas* šiame straipsnyje, taip pat ir Meno kūrinių kapinių kontekste, veikia kaip pagrindinės minties šešėlis.

Išvados

Taip jau priimta mokslo pasaulyje, kad išvados yra ta straipsnio dalis, kuri rašoma pabaigoje. Aprašomų Meno kūrinių kapinių atveju akivaizdu, jog kryptingas judėjimas koncentruotų išvadų link nėra šio teksto tikslas. Su visa pagarba šiai tvarkai toliau kaip atskiros pastraipos pateikiamos trys redukuojančios išvados, kurias įmanoma skaityti kaip įvadinę hipotezes.

Šis straipsnis funkcionuoja kaip turinys, gvildenantis meno pertekliaus problematiką. Jis parašytas pritaikius aprašomąjį atvejo tyrimo metodą. Koliažiniu principu išrašyta Meno kūrinių kapinių koncepcija iš principo yra tik rašymo praktika. Išvada Nr. 1: Vien tik tekstu šios problemos

¹³ *Mokslas ir gyvenimas: Meno doktorantų paroda, VDA doktorantūros skyrius, sud. Laima Kreivytė, Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2018.*

išspręsti nepavyks. Problema, egzistuojanti praktikoje, ją aprašant savaime nesisprendžia ir nepaaiškina, ar kapinių poreikis apskritai egzistuoja realybėje. Pakankamai negausus vizualus tekstas užduoda klampų egzistencinį klausimą, kurio neišaina analizuoti vien tik rašant.

Neatmetama galimybė, kad kol buvo rengiamas kapinių aprašymas, menininkų, kaupiančių savo kūrinius, tendencingai mažėjo. Skaitmeninėse technologijose sukaupta dokumentacija pasidarė pakankama, kad fizinė medžiaga būtų eliminuota iš meno kūrinio, ir tokiu būdu reali erdvė prarado ankstesnį aktualumą. Išvada Nr. 2: Distopiška vizija leidžia numatyti tendenciją, jog ateityje menininkams dėl to paties pertekliaus bus leidžiama kurti tik ribotą kiekį kūrinių. Tikėtina, kad kurį laiką dauginti bus leista tik jų poprodukciją, todėl Meno kūrinių kapinėms gali tekti persiorientuoti į poprodukcijos kapinyno profilius arba visiškai kitokią veiklą.

Išvada Nr. 3: Meno kūrinių kapinės, pradėjusios funkcionuoti 2015 m. kaip nepriklausoma iniciatyva ir elementarus organizmas, kuris meno objektus paverčia informacija, neišvengiamai privalo susiderinti su mažiausiai trim poveikiais iš išorės: a) subalansuota ir integralia kultūros politika, b) kūrybinga asmenybe ir stiprios tapatybės visuomene, c) ekonominę vertę kuriančia kultūra. To nepadarius, kapines gali tekti tiesiog palaidoti, remiantis konsoliduotomis ekspertų išvadomis, nors tai ir prieštarautų jų pačių nuostatoms.

Gauta ——— 2019 02 24

Literatūra

- Gombrich Ernst H., *Meno istorija*, Vilnius: Alma litera, 1995, p. 477.
- Lietuvių kalbos gramatika*, t. II, vyr. redaktorius Kazys Ulvydas, Vilnius: Mintis, 1971.
- Lijphart Arend, „Comparative politics and the comparative method“, in: *American political science review*, 1971, Vol. 65 (3), p. 691.
- Michelkevičė Lina, „Kalbiniai diskursai menininko vaidmenys“, in: *Acta Academiae Artium Vilensis*, Vilnius, 2015, t. 79: *Meninis tyrimas: teorija ir praktika*, sud. Vytautas Michelkevičius, p. 65.
- Michelkevičius Vytautas, *Tyrimo suvesti. Žinojimo kontūrais*, Vilnius: Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2016, p. 21–25.
- Mokslas ir gyvenimas: Meno doktorantų paroda*, VDA doktorantūros skyrius, sud. Laima Kreivytė, Vilniaus dailės akademijos leidykla, 2018.
- Norkus Zenonas, Morkevičius Vaidas, Šarkutė Ligita, „Lyginamieji tyrimai su Tosmana ir FS/QCA“, Kaunas, LiDA, 2011, Lietuvos HSM duomenų archyvas.
- Raipa Alvydas, Petukienė Evendželina, „Klientų dalyvavimas viešosiose paslaugose: bendrasis paslaugų kūrimas“, in: *Viešojo politika ir administravimas*, sud. prof. habil. dr. Vladislavas Domarkas, Kaunas, Technologija, 2009, Nr. 27, p. 57–59.
- Valstybės žinios*, 2006 06 17, Nr. 68-2497.

Internetinės prieigos

- <https://lt.wikipedia.org/wiki/Sinergija>, [žiūrėta 2018-11-06].
- <http://zodynas.vz.lt/Sinergija>, [žiūrėta 2018-11-06].
- http://www.saltiniai.info/files/kalba/KH00/Priesagine_daryba._Lentelė.KH1200.pdf, [žiūrėta 2018-11-06].
- http://www.lidata.eu/en/index.php?file=files/mokymai/qca/qca.html&course_file=qca_II_6.html, [žiūrėta 2018-11-06].
- <http://mokslolietuva.lt/2016/03/ieskomsriodingerio-kate-gyva-ir-mirusi/>, [žiūrėta 2018-11-06].

Summary

The Cemetery of Artworks – A Service for Artists

Juozas Laivys

This article has been prepared on the basis of my paper for the conference *Arts in the State – The State in Arts* and does not aim to present the full picture, which cannot be comprehensive anyway. It is based on the approach that a text is a photograph of language, and thus an entire collection of words can be composed according to the principle of photo collage, as words create meanings that everyone understands differently.

Taking into account the fact that in the above-mentioned conference the unique conception of the Cemetery for Artworks was presented publicly for the first time, this text, for scholarly purposes, was written as a case study. Depending on the raised problems, a case study allows choosing the forms of writing that are most suitable for a concrete solution and most precisely define the starting point of its “challenge” or problem. Separate parts of the article written in an improvised legalese become experimental extensions of the artistic/research field in different linguistic registers. Using the narrative approach, the author polemicizes not only with the popular role of a speaking/writing artist, but also with the rhetoric of the regulations supporting or commissioning creative work.

Legal linguistics with its inner logic and power strategy used as a means to speak about a certain creative tendency proceeds from the main problematics of the article. It should be noted that from the classical viewpoint of art, rules are made so that they could be remade. Since it is the first larger official text about the Cemetery of Artworks that has actually been in operation for three years already, information of rather descriptive than explanatory or assessing nature is basically given here. As can be judged from the consistency of the presented information, its content is rather artistic, but in the paradigm of artistic research it can be read both as a practice and theory, which in its present shape does not represent either of them. Basically it is a study for art, about art, through art and together with art.